

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 35.

Stockholm den 31 Augusti 1911.

4:e årg.

Prenumerationspris:
1/4 år .. kr. 4: 50 | 1/2 år .. kr. 2: 50
3/4 .. " 3: 50 | 1 .. " 1: 25
Lösnummer 10 öre.
Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Redaktion:
Mästersamuelsgatan 51, en tr.
Telefoner:
Allm. 63 53. Riks- 122 85.
Utgifningstid hvarje torsdag.

Redaktör o. ansvarig utgivare:
ELLEN KLEMAN.
Mottagningstid:
kl. 11—12.
Sthlm 1911, F. Englunds Boktr.

Expedition och Annonsskontor:
Mästersamuelsgatan 51, en tr.
Post- och telegrafadress:
DAGNY, Stockholm.

Annonspris:
15 öre per mm.
Enkel spaltbredd 50 mm.
Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —.
Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %.
Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.

Anna Hierta-Retzius 70 år.

Den 24 augusti firade fru Anna Hierta-Retzius sin 70-årsdag. En storartad hyllning kom henne därvid till del och bland hyllningsgårderna märktes i främsta rummet två smakfullt textade adresser: den ena från Svenska Kvinnornas Nationalförbund, den andra från styrelser och lärarinnor vid Arbetstugor för barn i olika delar af landet. Härmed äro också angifna de två förnämsta riktningarna i fru Retzius' mångsidiga och storartade verksamhet, hennes arbete för höjande af kvinnornas ställning och förbättrande af deras villkor och hennes insatser för ungdomens uppfostran och undervisning.

Det var under fru Retzius', eller som hon på den tiden hette, Anna Hiertas ungdom, som kvinnofrågan först uppstod i Sverige: 1856 utkom Fredrika Bremers "Hertha" som ju är ett kvinnoaksprogram i romanform, och på 1850-, 60- och 70-talen inföll en verklig reformära inom lagstiftningen rörande kvinnan: kvinnan fick rätt att blifva myndig, f. ö. kvalificerade kvinnor fingo kommunal rösträtt, nya tillfällen till utbildning för kvinnor uppstå, rätt att taga studentexamen, att idka akademiska studier, seminarier för kvinnor inrättas, nya arbetsfält öppnas för kvinnor, så inom folkskola, post, telegraf, hon får rätt att utöfva läkareyrket etc.

Och med de flesta af dessa reformer är fru Retzius' fars Lars Hiertas namn förbundet, till flera af dem hade han tagit initiativet, andra understödde han

kraftigt. En reform, för hvilken han särskildt ihärdigt arbetade, var att förbättra den gifta kvinnans ställning och inskränka mannens målsmanskap öfver hustrun. Gång på gång väckte han på riksdagarna motioner i denna fråga.

Dessa faderns sträfvanden följdes med varmaste intresse af hans döttrar, i synnerhet den yngsta, Anna, som mest liknade fadern. Ofta fick hon vara honom behjälplig med att samla material till hans motioner, så bl. a. hjälpte hon att samla uppgifter rörande olika länders äktenskapslagstiftning. Det var också på faderns inrådan, som fröken Hierta tog initiativet till stiftande af "Föreningen för Gift kvinnas äganderätt", Sveriges första kvinnosaksförening, som konstituerades 1873. I denna förening var Anna Hierta-Retzius ytterst verksam, och här som öfverallt där hon medverkat, blefvo hennes rikedom på goda fruktbarande idéer, hennes praktiska läggning och hennes beredvillighet att lämna kraftigt ekonomiskt stöd af stor betydelse. Föreningen utvidgade snart, alltjämt på fru Retzius' initiativ, sitt program och upptog äfven andra kvinnofrågor än den som innefattades i dess titel. Bl. a. verkade den för att kommunalt röstberättigade kvinnor äfven skulle begagna sin rösträtt, vidare för att kvinnor skulle blifva valbara till skolråd och fattigvårdsstyrelser, och sedan de väl fått denna rätt att de äfven skulle inväljas i dessa korporationer.

Som vi redan antydtt arbetade fru Retzius, liksom hennes far gjort före henne, icke allenast för att skaffa kvinnorna nya rättigheter, utan äfven för att genom bättre undervisning göra dem skickade att fylla det ansvar dylika medföra. Och vi komma nu till fru Retzius' mångåriga arbete för ungdomens (främst den kvinnliga) fostran i praktisk, intellektuell och sedlig riktning — ett arbete, som började då hon som helt ung flicka stiftade och själf undervisade i den s. k. torsdagsskolan, ett slags fortsättningsskola för flickor af de arbetande klasserna i Klara församling. Senare riktade hon sin uppmärksamhet på två för den kvinnliga ungdomen viktiga läroämnen: undervisningen i huslig ekonomi och i handarbeten. Själf grundade hon den första matlagningsskolan, där unga flickor af arbetsklassen utbildades till tjänarinnor. För detta undervisningsämnes införande i folkskolor arbetade hon ifrigt och stötte därvid på starkt motstånd, icke minst från lärarinnor vid nämnda skolor. Tack vare henne kom dock en matlagningsskola vid Högre lärarinneseminariet till stånd, där lärarinnor i ämnet utbildas, och numer är som bekant ämnet infördt i flera skolor.

Hvad undervisningen i handarbeten vid folkskolorna beträffade insåg hon att den väl behöfde reformeras och på hennes förslag utsändes med anslag från Lars Hiertas minne lämplig person att i utlandet studera modern handarbetsundervisning, och följden blef att undervisningen på detta område blef i grund reformerad och numera anordnas på ett systematiskt sätt, så att flickorna undervisas företrädesvis i sådana arbeten (linne- och klädsömnad, lappning och stopp-

ning etc.), som blifva af verklig praktisk betydelse, i synnerhet för den blifvande husmodern.

Tidigt insåg hon handaslöjdens uppfostrande betydelse för barnen, och hon var med om stiftandet af Palmgrenska samskolan, där för första gången slöjden infördes som skolämne. Äfven samskoleidén tilltalade henne, och hon understödde kraftigt också en annan af Stockholms samskolor.

Hennes mest betydande verk på detta område och f. ö. säkert hennes förnämsta lifsgärning är emellertid arbetsstugor för barn. I dessa arbetsstugor undervisas som bekant barn från fattiga hem i en mängd handaslöjder, de fläta korgar och mattor, tillverka borstar, knyta nät, lära skomakeri, skraddarsöm, metallslöjd och tillverka en mängd andra nyttiga och prydliga saker. Barnen uppfostras där till praktisk duglighet, de få tidigt uppöfva sin handfärdighet, de få pröfva sina krafter på olika yrken och lära sig att finna glädje i arbetet och de räddas från sysslolöshetens och gatans faror. Intet under heller att arbetsstugornas stora uppfostrande betydelse blifvit allt mera allmänt erkänd.

Arbetsstugeidén har också vunnit stor spridning, det finnes f. n. 24 arbetsstugor i Stockholm och ytterligare 54 i landsorten, och under de 24 år, som förflutit sedan den första arbetsstugan, den i Adolf Fredriks församling i Stockholm, öppnades, hafva tusentals barn undervisats i dem och tack vare denna undervisning blifvit bättre rustade för lifvet.

Fru Retzius' intresse och omsorger om arbetsstugorna ha varit beundransvärda. Hon har icke blott ekonomiskt understött dem både med egna medel och med anslag från Lars Hiertas minne, utan hon har gifvit idén fasta former, organiserat och ledt arbetet, tagit del äfven af de minsta detaljer af detsamma. I tvänne arbeten, "Arbetsstugor för barn" och det illustrerade "Modellserier för svenska arbetsstugor", har hon lämnat en utförlig framställning af arbetsstugeidén och dess tillämpning. Dessa arbeten hafva översatts till främmande språk och har gjort arbetsstugorna kända i utlandet. I flera främmande länder, bl. a. Frankrike och Polen, finnas arbetsstugor inrättade enligt svenskt mönster, ja, t. o. m. till främmande världsdelar har idén spridts, så finnes bl. a. en arbetsstuga på Madagaskar.

Vi hafva ett par gånger nämt "Stiftelsen Lars Hiertas minne". Denna fond stiftades 1877 af fru Wilhelmina Hierta till minne af hennes aflidne man. Och säkert hade fru Retzius och hennes man, den berömda vetenskapsmannen prof. Gustaf Retzius, stor förtjänst i att denna stiftelse kom till stånd. Den har till ändamål att framkalla och befordra vetenskapliga undersökningar och industriella uppfinningar och att verka för sociala förbättringar samt för allt som kan lända till folkets uppfostran i en moralisk och frisinad anda. I denna stiftelse, som utdelar anslag till förtjänta både män och kvinnor, sitter fru Retzius som ständig ledamot af styrelsen, och många anslag som därifrån utdelats, särskildt till undervisningsändamål.

Juvel-, Guld- & Emaljarbeten.

DAVID ANDERSEN & Comp.

Hofjuvelerare.

4 Fredsgatan 4.

DAGNYS LÄSARE

böra gynna

DAGNYS ANNONSÖRER

mål och till understödjande af kvinnlig verksamhet, hafva helt säkert tillkommit på hennes tillskyndan.

Fru Retzius har äfven haft en öppen blick för hygienens betydelse och verkat för införande af hälsovårdslära som undervisningsämne, särskildt i flickskolorna, samt stiftat hygieniska muséer.

Som en ledande tråd i hennes filantropiska arbete har alltid gått sträfvan att hjälpa människor att hjälpa sig själfva. Detta var äfven grundidén till Bikupan, i hvars stiftande hon deltog. Stort intresse har hon äfven visat för arbetarebostadsfrågan, och till stor del tack vare henne blef Octavia Hills bostadssystem infördt i Stockholm och tillämpadt i Stockholms Arbetarehem vid Sibyllegatan.

Det är inte den enda utländska idé, som genom fru Retzius implanterats i svensk jordmån. På sina många utrikesresor har hon alltid flitigt studerat utländska sociala verk och institutioner och haft öppen blick för hvad vi hafva att lära af dessa, och hon har sedan icke spart någon möda för att få lämpliga reformer införda och anpassade efter våra förhållanden. Hon har också under sina resor kommit i förbindelse med framstående personer på olika områden i olika länder. Allt detta gjorde henne särskildt lämplig till posten som ordförande i Svenska Kvinnornas Nationalförbund, hvilken post hon beklädde i tio år, hvarunder hon bl. a. företrädde Sverige vid två af de stora femårskongresserna, i London 1899 och i Berlin 1904 och valdes vid den senare till Internationella kvinnoförbundets andra vice ordförande. Som Dagny då fru Retzius för två år sedan afgick från ordförandeposten i Nationalförbundet ägnade hennes verksamhet som sådan en artikel, nöja vi oss denna gång med att tacksamt erkänna att hon äfven efter sin afgång på flere sätt, icke minst genom ekonomiskt understöd, visat sitt varma intresse för förbundet, hvars hedersordförande hon numer är. Hon kommer i denna egenskap att deltaga i det möte, som det Internationella förbundet i nästa vecka håller i Stockholm under Lady Aberdeens presidium.

Såsom ordförande i Nationalförbundet tog fru Retzius initiativet och skänkte grundplåten till Ellen Fries' stipendiefond för kvinnliga historieforskare vid Uppsala universitet. Många år förut hade hon jämte sin äldsta syster, fröken Hedvig Hierta skänkt en stipendiefond för kvinnor, som vid Karolinska institutet idka medicinska studier.

Många andra allmännyttiga företag har fru Retzius grundat och understött. Hennes frikostighet är storartad och oultröttlig, men hon skänker icke blott penningemedel till de företag hon vill stödja, utan hon deltagar äfven med lif och lust i arbetet och skyr ingen möda, då det gäller att främja en god sak.

Många önsknigar uttalades därför också på hennes 70-årsdag, att hon länge och liksom nu med oförminskade krafter skall kunna fortsätta sin samhällsnyttiga och välsignelsebringande verksamhet.

Maria Cederschiöld.

Flickskolemötet i Falun.

Tionde allmänna svenska flickskolemötet i Falun 17–19 aug. 1911 hölls i "koncentrationens tecken". De dagliga tidningarna ha redan lämnat direkta referat af mötesförhandlingarna, vi vilja här beröra de viktigaste föredragen och de ledande tankar, som framkommo.

Det första öfverläggningsämnet — Ekonomi i undervisningen — inleddes af pastor Nat. Beskow, som betonade, att skolans förnämsta uppgift är att uppfostra dugliga människor och att bibringandet af kunskaper är blott ett medel för att vinna detta mål. Inom ramen för det kunskapsmätt, som skall meddelas, måste finnas utrymme för kroppsrörelse och praktiskt arbete. — Det är nödvändigt, att alla de undervisande enas om att begränsa lärostoffet. För att kunna individualisera borde man införa större valfrihet och större frihet vid flyttningen. — Stoffet måste anordnas så, att det kommer vid den psykologiskt riktiga tidpunkten. På det lägre stadiet bör enhet bevaras i mångfalden, därigenom att barnen vid en enda personlighets hand ledas in i verkligheten; på det högre genom valfrihet och specialisering för eleverna och oegennyttigt samarbete mellan lärokrafterna. Af största vikt vid stoffets anordning är, att läraren har planen för lärokursen under året klar vid höstterminens början och att han uppställer ett bestämdt mål för hvarje lektion. — Vid behandlingen af stoffet har ju den enskilde läraren en tacksam uppgift. Det är emellertid två saker, som fordras af honom, för att den rätta sinnesstämningen skall råda under lektionen — för att den skall likna en vandring uppåt en bergshöjd en frisk sommarmorgon — han skall vara intresserad af sitt ämne och ha kärlek till barnen.

Hvad hemarbetet beträffar, bör det mer och mer blifva ett lösande af uppgifter; repetitionen bör vara en genomarbetning af det inhämtade materialet.

Vid behandlingen af ämnet "Småskolans grundläggande betydelse för koncentration och kontinuitet i undervisningen" visade fröken Anna Kruse, att småskolan ger grunden till den koncentration, som fordras på högre stadier, genom att lära barnen känna sin förmåga och samla hela sin varelse till produktivt arbete. Såsom centralämnen för de sex första åren nämndes hemmet, hembygden, hemlandet, Norden samt — under femte och sjätte åren — från pol till pol. Läsningen har därvid betydelse såsom ett väckande af föreställningar, skrifningen såsom ett återgifvande af egna tankar.

I ämnet "Koncentration i kristendomsundervisningen" uttalade sig inledarinnan fröken Anna Sörensen mot de nu i flickskolan brukliga koncentrisk kurserna och framlade flere nya uppslag för undervisningen på de tre olika åldersstadierna. Det centrala i undervisningen borde städse vara Jesus och hans evangelium, men ämnet finge lämpas efter barnens utveckling och ståndpunkt. Så t. ex. kunde de unga först sedan de i kyrkohistorien gjort bekantskap med Luthers personlighet, fullt fatta hans förklaringar i den lilla katekesen. Ej förr än på det tredje åldersstadiet med dess fördjupade religiösa uppfattning

borde läran om synd och nåd utvecklas. I kyrkohistorien skulle eleverna göra en ingående bekantskap med religionens stormän, däribland de män, som varit af särskild betydelse för den svenska kyrkans utveckling, såsom Schartau och Rosenius, samt lära känna våra skalder af religiös läggning, såsom Geijer, Wikner och Rydberg. Undervisningens uppgift vore äfven att orientera de unga i det lefvande lifvet och att göra dem förtrogna med de olika religiösa typer, som där kunde möta dem. I sin helhet skulle kristendomsundervisningen vara "trofast mot det gamla, vaken för det nya".

I den följande diskussionen uttalades önskvärdheten af ett sektionssammanträde för behandling af de framlagda synpunkterna. Ett sådant kom också till stånd.

Den längre diskussion, som fördes med anledning af lektor Korléns inledningsföredrag "Huru skall ekonomisering af tid och kraft vinnas vid språkundervisningen" rörde sig dels om det af lektor Korlén refererade Lundaförsöket med koncentrationläsning af alla tre språken samtidigt — ett försök, hvartill de flesta talarna ställde sig tveksamma — dels om de, som det ansågs, lyckade försök i denna riktning, som gjorts vid somliga skolor, där man under en del af terminen lagt ned ett främmande språk för att använda dess timantal till annat och sedan återupptagit detta andra med ökad tid; dels om möjligheten att de två sista åren lämna det språk, som varit grundläggande, hvarvid framhölls att detta vore fullt utförbart hvad engelskan beträffar; dels om användandet af tyska, engelska eller franska som grundläggande språk; och dels om lämpligheten af att tyskan som grundläggande språk uppsköttes till andra klassen. Vid diskussionens slut meddelade läroverksrådet Fähræus med anledning af ett yttrande af fröken Whitlock, att Öfverstyrelsen tillstyrkt och K. M:t medgifvit kompetens med blott ett obligatoriskt språk samt betonade möjligheten till efterpröfning inom normalskolan.

Inom naturkunnigheten fördes koncentrationens talan af fröken Maria Aspmann, som redogjorde dels för ett försök att med ett natursamhälle — skogen — som utgångspunkt åstadkomma koncentration i biologiundervisningen, dels för en termins arbete i en klass af 12-åringar med kalkens kretslopp.

Under diskussionen påvisade fröken Lager svårigheten att sätta en sådan undervisning i system. Fröken Anna Rénström varnade i sitt föredrag om "Preparation och repetition" för öferskattning af båda dessa medel. Föredraget framkallade en liflig diskussion med många värdefulla inlägg om preparation och repetition vid historieundervisningen.

Det praktiska arbetets — handens — betydelse framhölls i en redogörelse, som fröken Anna Borgström lämnade för Werkunterricht, eller, som ordet översattes, åskådningsslöjd, sådan denna tillämpas af rektor O. Seinick vid en folkskola i Charlottenburg.

Fröken Hanna Bratt talade "Om innehåll och form vid undervisning och uppfostran". Hon utgick från skildringen af en välläsningslektion och visade, att välläsning ej är en mer eller mindre lyckad efterbildning af

hvad lärarinnan läst före, utan ett återgifvande af den bild dikten innehåller. Det är denna bild lärarinnan skall hjälpa till att framkalla, ty först om uppfattningen är riktig, kan betoningen vid läsning bli riktig. — Om läsning således är att leta fram ett innehåll, så är skrifning att ge form åt ett innehåll. Uppsatsskrifningen inom skolan blir ofta ett plågoris, därför att den tvingar lärjungarna att ge form åt ett innehåll, som de i själva verket ej äga. I synnerhet gäller nog detta de högre klasserna, där man ej längre erkänner barnens rätt att ej skriva om annat, än hvad de fullt behärska. — I hvarje ämne är det af vikt att sätta innehållet först, formen sedan. Det är skolans plikt, att i detta afseende hjälpa barnen och därigenom utveckla deras bästa möjligheter.

I sitt inledningsföredrag framhöll fröken Anna Danielsson den centrala betydelsen af ungdomens religiösa fostran och orsakerna hvarför skolan bör taga denna om hand. De medel, som skolan kan förfoga öfver för att nå detta ändamål, äro, jämte den egentliga kristendomsundervisningen, ett rätt användande af morgonbönerna och beredande af tillfälle till samvaro på religiös grund. — Under diskussionen omnämndes, att de ungas religiösa behof, på många ställen i vårt land, tillgodoses af den kyrkliga ungdomsrörelsen.

Gymnastikens intressen representerades af fröken Louise von Bahr. Hon uttalade önskvärdheten af daglig gymnastik för hela vår uppväxande ungdom och framhådde såväl gymnastikens fysiska betydelse såsom den enda rationella motvikten mot den långt drifna specialiseringen i läsmännen som dess psykiska betydelse att dana karaktärer genom att öfvervinna kroppens tröghet och göra den goda viljan till härskare. Hon uppställde vissa praktiska önskemål, bl. a. att en gymnastiklektion, äfven om den ej vore längre än en halftimme, måtte beräknas som en full lektion, emedan inom denna tid måste sammanträngas ett innehåll, som fordrade en 40 minuters lektion. Vidare påvisades flera sätt, hvarigenom lärarinnorna i de öfriga ämnena, t. ex. teckning och uppsatsskrifning, kunde öka samhörigheten mellan gymnastiken och dessa.

I diskussionen berördes särskildt frågan, hur man borde gå tillväga med anledning af de ofta förekommande läkareintygen för befrielse från gymnastik.

"Skolan och röstbehandlingen" inleddes af fröken Hanna Malm, som redogjorde för de besök hon gjort i Amsterdam och Brüssel i afsikt att studera de där använda moderna metoderna i talteknik. Hon kom till den slutsatsen, att den metod, som fröken A. Bergström i Stockholm utbildat, för våra behof vore fullt ut jämförlig med de utländska.

I "Olika andningstyper", ett på vetenskapliga undersökningar af prof. Öhrvall och Hultkrantz grundadt införande, förfäktade fröken Sally Högström gymnastikens rätt att som motvikt mot den diafragmatiska andningen, som är nödvändig för sång- och taltekniken, företrädesvis öfva den öfre kostala andningen, genom hvilken särskildt de ömtåliga lungspetsarna utvädras.

Det sista öfverläggningsämnet berörde skolans förhållande till det verkliga lifvet och dess kraf. Talaren,

Den patenterade

PUFFSÄNGEN

är delvis tillverkad af stål samt ytterst stark. Den har därjämte ett prydligt utseende, och passar för alla hem både i stad och på landet.

Begär priskurant.

PER FROMS MEK. VERKSTADS A. B.,
Mäster-Samuelsgatan 34, STOCKHOLM.
OBS! Säljes äfven i alla möbelfärrer.

Freja-Magasinet.
Specialaffär för Damartiklar.

18 Humlegårdsgatan 18
29 Drottninggatan 29

professor Lundell, ansåg att skolan vid öfverflyttning af kulturarbetet tagit med för mycket, att den blickade tillbaka i stället för framåt. Utgående från en skildring af de nuvarande tidsförhållandena, föreslog professor Lundell att, som motvikt mot studentexamen för flickor, inrätta en teoretisk-praktisk öfverbyggnad på den 8-klassiga flickskolan, i hvilken 9:de klass de unga skulle direkt förberedas för lifvets kraf.

Tiden medgaf icke någon diskussion af det framkastade förslaget. — Samtidigt med denna fråga behandlades ämnet "Biblioteksteknik" af fröknarna Widegren och Phragmén.

Läroverksrådet Fähræus avslutade mötets förhandlingar med ett anförande, hvori han sammanfattade det vunna resultatet. Genom uppställande af en centralfråga, koncentrationen, hade man fått enhet i mångfalden. Frågan hade naturligtvis ej kunnat lösas i alla dess delar, men den hade blifvit satt i belysning af vår tids nyaste metoder, och i ett par punkter hade ett praktiskt resultat ernåtts. Af största betydelse vore, att de nya synpunkterna omsattes i det lefvande lifvet.

* * *

Vid flick- och samskoleföreningens öfverläggningar den 16 och 18 augusti behandlades flera viktiga ekonomiska frågor. Föreningen beslöt att ingå till K. M:t med en anhållan om ett förslagsanslag på 60,000 kr. för den praktiska undervisningen samt att hemställa om ordnandet af lönevillkoren för lärarinna i huslig ekonomi och träslöjd. Vidare beslöt man anhålla, att lärarinna, som till följd af sjukdom blott kan fullgöra half tjänstgöring, ej måtte betraktas som timlärarinna utan få behålla hälften af ålders- och lönetillägget, dock ej för mer än 2 år å rad; att lärarinna vid öfvergång från enskild skola till kommunal mellanskola skulle få rätt till lönetursräkning, samt att lärarinna under sjukdom skulle få behålla ålders- och lönetillägget under sammanlagdt ett läsår i hvarje treårsperiod.

Det beslöts äfven att för lärarinnorna anordna obligatorisk sjukförsäkring och att hos K. M:t anhålla om bidrag därtill.

Dessutom tillsattes en kommitté som skulle verka för upprättande af ett hem för f. d. lärarinnor.

Ur Sophiahemmets historia och arbete.

(P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm.)

Då änkedrottning Sophia den 9 sistlidna juli fyllde 75 år, fick vårt folk en särskild anledning att påminna sig den insats konung Oscar II:s maka gjort i landets inre odling, förnämligast genom sitt varma intresse för och kraftiga främjande af en förbättrad sjukvård. Många voro ock de tacksamma erkännanden, som på högtidsdagen strömmade mot den åldriga drottningen, men hvad som helt visst skänkte henne en särskild

glädje var den vackra, rikt illustrerade minnesskrift, som ägnades henne af Sophiahemmet "med underdånig tacksamhet för den framsynta vishet, outtröttliga nitälskan och innerliga kärlek, hvarmed Hennes Majestät omfattat Sophiahemmet och sjukvården inom hela vårt land" — som det heter i den vackert textade dedikationen.

Orden utgöra intet tomt smicker. Vi människor omhulda gärna en älsklingstanke, som ofta står i intimt samband med en eller annan betydelsefull omständighet i vårt lif. För drottning Sophia har älsklingstanken varit att i stor skala lindra lidande medmänniskors nöd, och den yttre omständighet, som födt denna tanke, har varit hennes egen nära bekantskap med smärta och sjukdom.

Det behöfver inte ordas mycket om den stora roll, som en högt utvecklad sjukvård spelar i lidandets värld. Visserligen finns det godt om sjukdomsfall, inför hvilka läkarens skicklighet och sjuksköterskans omsorger äro tämligen maktlösa, men äfven i dessa fall kan ju oändligt mycket göras af såväl den ena som den andra för att lindra om ej bota, och oräkneliga äro å andra sidan de tillfällen, då den omsorgsfulla vården blef ett direkt medel att återskänka den lidande till lifvet. Men först under de sista femtio, sextio åren har man riktigt förstått hvilket viktigt led, både i den lindrande och den botande sjukvården, som en väl utbildad sjuksköterskekår och väl ordnade sjukhus innebära.

Det var en stor politisk katastrof — Krimkriget —, som vid 1800-talets midt i bjärta färger visade samtiden hur många dyrbara lif som gå till spillo, när sjukvården så att säga får "gå på sin hals". Och det var en engelsk kvinna, Florence Nightingale, som främst har äran af en hastig och kraftig sjukvårdsreform i rätt riktning. Pastor Fliedner i Kaiserswerth, den moderna diakonisakens upphofsman, hade varit hennes vördade lärare. Henry Dunant gick i hennes fotspår med sin storartade stiftelse Röda Korset. Så kommo de nya idéerna också till vårt land, om än långsamt arbetande sig igenom.

I en intressant uppsats i föreliggande högtidsskrift visar oss professor John Berg med stöd af egen rik erfarenhet hur sjukvårdsförhållandena gestaltade sig vid slutet af 1870- och början af 1880-talen. Han talar om de fullständigt oskolade sköterskor, som då funnos på sjukhusen, en och annan i hög grad pliktrogen men dignande under en ofantlig arbetsbörda, om "vakhustrurna", som anlidades vid sjukdom i hemmen, om de svårigheter, som reformförsöken hade att arbeta sig igenom.

Det var just vid denna tidpunkt — närmare bestämt 1884 — som drottning Sophia öppnade ett litet "Hem för sjuksköterskor" vid Upplandsgatan i Stockholm. Det började i liten skala — en föreståndarinna, fyra sköterskor och fem sjukrum — men i dess organisation och arbetsplan ingingo alla de bärande idéer, som sedermera upptagits af Sophiahemmet. Dess grundprinciper äro enligt professor Bergs definition: 1) "att genom samvetsgrannt urval söka skapa en ej blott genom likartad träning sammanhållen utan ock af samma anda besjälad sköterskehär; 2) att skapa en sluten, själfständig möjligast hemlik fristad för elever och sköterskor, inom hvil-

GAHNS

Normal-, Skrif- och Kopie-Bläck, af Kungl. Kontroll- och Justeringsstyrelsen godkändt som Svenskt Normal-Bläck, tillverkad af **Henrik Gahns Aseptin-Amykos-Aktiebolag, Upsala**. Flyter lätt, kopierar utmärkt, bildar ej bottensats, är mycket hållbart och angriper ej pennan.

ken allt bör ordnas på bästa sätt till 'sakens' fromma och de 'tjänandes' skydd, fostran och trefnad; 3) att vid sidan af den teoretiska undervisning och den allmänna träning, som meddelas inom Hemmets trånga värld, bereda för eleverna en möjligast mångsidig praktisk utbildning och för sköterskorna ett ansvarsfullt deltagande i den stora sjukvården inom offentliga vårdanstalter; 4) att i nära sammanhang med sköterskehemmet upprätthålla ett eget sjukhem af begränsad storlek, där en god, tidsenlig sjukvård kan beredas åt patienter ur olika samhällsklasser, de första grunderna i praktisk sjukvård kunna beredas eleverna och speciellt en god öning i privat sjukvård kan erhållas, samt 5) att sörja för 'systrarnas' ålderdom."

Enhvar, som något följt Sophiahemmets historia, vet att dessa grundprinciper alltjämt ledt arbetet. Att ett strängt urval bland de unga eleverna och profsystrarna äger rum, är ju en känd sak. Att arbetet inom hemmet är ägnadt att främja patienternas behof och de blifvande sköterskornas fostran, därom torde väl många tacksamma patienters vittnesbörd och den starka efterfrågan från sjukhus och enskilda efter Sophiasystrar bära vittne. Och visste man ej förut, att dessa systrar i de lidandes värld utförde ett godt arbete, så kunde man öfvertygas därom genom den afdelning af minnesskrifter, där f. d. elever, nu Sophiasystrar, skildrat sina erfarenheter från snart sagdt alla slags vårdanstalter inom vårt land: barnsjukhus, ålderdomshem, lasarett, hospital, ögonkliniker, lung- och sotssanatorier o. s. v. Och för att bereda Sophiasystrar, som arbetat ut sig i de lidandes tjänst, en tryggad ålderdom, står Solhemmet redo att mottaga dem som ej längre äro tjänstbara, liksom äfven pensionskassan går ut på samma ändamål.

Så står Sophiahemmet där straxt utanför den bullrande hufvudstaden, en tillflykt för skaror af lidande, som därinom ej blott söka hälsans återvinnande utan ofta på samma gång en trots yttre smärtor ljuvlig hvilotid för själ och sinne — och år från år utgår från Hemmet en skara unga kvinnor, som vigt sitt lif åt kampen mot sjukdom och död och som gå åstad väl rustade för sin uppgift men i förlitande på en högre kraft än sin egen.

F. E.

Ludvig Holberg och kvinnofrågan.

Som nyligen påpekats i Dagny, betraktade Ludvig Holberg hvad vi skulle kalla kvinnosaken på ett för hans tid enastående fördomsfritt sätt. Det är emellertid ej endast i Niels Klim han i förbigående bryter en lans för kvinnans rättigheter, utan han har också bestått henne en hel apologetisk dikt, "Zille Hansdatters Gynaecologia, eller Forsvars-Skrift for Qvinde-Kjønnet". Zille får själf framträda på arenan, och hon gör det med en oförskräckthet, som gemenligen skulle kallas manlig. Först presenterar hon läsaren ett bref till Hans Mikkelsen, en respekterad författare, känd för sina sunda åsikter och således i högs-

ta grad skickad att vara skiljedomare i stridsfrågan. Hon utgår från det faktum, att kvinnan högeligen behöfver ett mera rättvist bedömande, då hvad som förut skrifvits om henne antingen varit ohemula angrepp eller löjligt smicker. Sedan Zille därefter nedlagt sin sak i Hans Mikkelsens händer, öfvergår hon till själfva försvarsskriften.

Och så kommer den välbekanta historien om den begåfvade flickan, som längtar till studierna och grubblar öfver det mysteriet, att hennes bror Frans skall drifvas till boken med lock och pock, under det denna är obehagligt stängd för 'henne själf'. Hon bönfaller fadern om att få läsa latin, men denna afspisar henne helt kort med den naturens anvisning, som ligger i hennes eget kvinnliga namn, Zille. Efter ett ögonblicks fundering föreslår Zille då, att hon och brodern skola byta dopnamn för att afhjälpa den saken. Vore det inte, menar hon, i allmänhet bäst att uppskjuta dopet, tills barnen äro så pass försigkomna, att man kan se hvaråt deras anlag luta? Halft besegrad, vädjar fadern då till flickans mor. Men denna gripes af fasa inför tanken på läsningens förmåga att förvirra en kvinnohjärna, kommer ihåg hur hon själf varit nära att mista förståndet bara af att se i en grekisk bok och afräder på det bestämdaste. Den försigkomna 8-åringen är emellertid genast färdig med sin replik: åsynen af en point d'Espagne försätter henne i samma tillstånd som de grekiska bokstäfverna göra med modern. — Zilles slagfärdighet besegrar fadern, och han låter genast köpa en latinsk bok åt henne.

På några år är det lilla underbarnet en fulljädrad lärd. Juvenalis satirer bringa henne först till förtviflan inför kvinnökönets svagheter, men hennes Tomassjal börjar snart undra om ej kvinnan genom uppfostran skulle kunna bibringas de flesta af mannens både dygder och svagheter och om hon ej skulle kunna göras duglig för samma ställning som han. Historien ger åtskilliga vinkar härom, och Zille är ej sen att räkna upp dess kända kvinnogestalter. "Naar man vil Naturen vel fra Vanen separere, see efter om Ens Naturel sligt bör tilskrives mere end Vanen og Optugtelsen, end Moder, Skik og Love." Vissa egenskaper framkallas och utvecklas systematiskt hos det ena och undertryckas hos det andra könet. "Hvo Vingerne paa Fugeln skjær, ubillig Fugeln laster, og hvi han ikke flyver meer, forgjæves forekaster." Efter att ha framdragit åtskilliga belysande tillämpningar af denna sats, slutar Zille stolt sin skrifvelse med programorden

"Hvis mere os betroet var,
Vi kunde meer forrætte."

Som poesi står Zille Hansdatters mästerverk icke högt, och onekligen lider det af en viss ensidighet och naivitet i betraktelsesättet, men som kulturhistoriskt dokument är det ej att förakta.

S. Sbd.

Annonsera i DAGNY!

Litteratur.

Vi och våra blommor. En bok om prydnadsväxterna inne och ute af C. A. M. Lindman. Sthlm 1911. Wahlström & Widstrand. Häft. I. 4 kronor.

Det är med oförställd glädje, man välkomnar en bok som denna, efterlängtd och väntad sedan lång tid tillbaka. Ty den är ej blott i och för sig en rik källa till njutningar af ett slag som moralisten och demimonedamen, suveränen och kropparbetaren, åldringen och barnet kunna enas om att gilla. Den är därtill ett påtagligt vittnesbörd om trädgårdsintressets starka uppsving här i Sverige under de senaste åren. När det inom ett folk så litet som det svenska kan finnas publik för ett så stort och dyrbart praktverk om blommor, då är det tydligt, att vi nu efter en tid af dvala äro på väg att likt Britanniens folk bli en blomsterälskande nation. Och därtill äro vi förpliktade. För oss, sommarfolket, som endast under en kort, men oförläpelig härlig årstid få helt förnimma lifskänslan, ställer naturen som uppgift att fullt utnyttja denna ljustids och värmetids möjligheter. Och liksom hos oss gryning och skymning äro långa och i viss mån förlänga dygnets ljustid, så kan blomsterodlingen inomhus ge oss en förlängd sommarkänsla, börjande redan då snön ligger hvit, och varande intill senhöstens gråkulna dagar. Men vi äro ej blott ett sommarfolk, utan hvad mera är, ett folk med utpräglad kärlek till naturen, naturforskarfolket framför andra. Rudbecks, Polhems, Svedenborgs, Celsius, Schéeles, Thunbergs, Berzelius, Fries, och framför allt Linnés folk. Det är därför ett i djupaste mening nationellt anlag, som med blomsterodlingen blir verksamt och kommer till ett af sina högsta uttryck. Ty denna odling är icke blott, som mången tycker, ett älskvärdt och oskyldigt nöje, utan en konst som ej behöfver ge andra konstgrenar efter. Detta är just professor Lindmans uppfattning, och man kan ej vara honom nog tacksam för att han så starkt betonar de obegränsade skönhetsmöjligheter, som innebo i blomsterkonsten. Särskildt värd tacksamhet är hans vädjan till arkitekterna om hjälp för såväl växternas som vår egen trefnad. Det är förvisso ingen "förmäten tanke" utan en framsynt sådan, då han för hvarje våning begär "ett rum af sådan konstruktion och inredning, att det få att begagnas till trädgårdsrum, dels till vinterträdgård, dels till varmhus". Ty om växterna "då och då för ett halft eller helt år sändas till ett tempererad växthus" — hos andra! — är det nog tvifvel underkastadt, om de där "få sina domnade lifsandar upplifvade".

"Vi och våra blommor" har tydligen till förebild det engelska praktverket "Beautiful flowers and how to grow them" af Horace I. och Walter P. Wright. Från detta verk äro också de fina färgtrycksplanscherne efter akvareller af engelska konstnärer till största delen lånade. Men professor Lindman står fullt själiständig mot de nys nämnda engelska författarne. Indelningen af ämnet är helt olika, äfvenså behandlingen. Messrs Wright gå efter blomsterkategorier, — rosor, lökar, härdiga örtartade väx-

ter o. s. v. — professor Lindman däremot efter årstiderna, så vidt man kan döma af det enda häfte, som ännu utkommit. De vackra, poetiska kapitelrubrikerna "Trädgårdens sköna konst", "Trädgårdens vår", "Den första blomsterprakten", "Narcisserna blomma" äro talande. Dessa, plus "Jordmån och bevattning" utgöra första häftets innehåll. Hufvudvikten är lagd på det estetiska momentet, hittills allt för litet framhäfdt i svensk trädgårdslitteratur. Förf. har ögat öppet för harmoni och disharmoni mellan prydnadsväxterna och diskuterar deras olika effekter vid sammanställningar. Med hänsyn härtill äro ock flere illustrationer valda. Det har anmärkts att dessa mera äro "taflor" än undervisningsmaterial, men detta är alldeles felaktigt, då den estetiska kompositionen i trädgårdskonsten är fullt lika viktig som själfva odlingen. Det nu utkomna häftet vittnar genomgående om förf:s goda smak.

Stilen är vårdad och elegant och får ofta den poetiska ton, som ämnet kräver. Hvad innehållet beträffar, skulle man likväl önskat, att något flere kulturhistoriska och folkloristiska data gifvits. Den engelska blomsterlitteraturen vimlar af sådana, äfven den tyska på senaste tid. Man kunde kanske med god vilja äfven ur svenska källor få fram något, fastän de äro fattiga. Af stort intresse vore det t. ex. att om möjligt få veta, när och hvar de olika slagen af blommor först började odlas i vårt land, hvilka blommor Rudbeck infört, hvilka Linné hitbragt och hvilka som kommit genom dennes elever — Gadd, Kalm, Dahl m. fl. Skola måhända några af de följande häften gifva sådana upplysningar?

Själfva odlingssätten äro mera kortfattadt behandlade. Af förf:s rika och ingående erfarenhet hade man ibland önskat något mera preciserade och detaljerade anvisningar. I fråga om en sak måste man t. o. m. våga en gensaga: att omedelbart efter planteringen ställa tulpankrukor "i solen" är ej rådligt, ty då blir det ett ideligt småvattnande, om de ej skola torka ut och rotbildningen därigenom försenas. Svält och skuggrikt böra lökkrukor och -lådor före drifningen stå, om möjligt nedsänkta i en bädd af aska och täckta med minst 10 c:ms tjockt lager af samma material, ifall de skola stå ute. I en råttfri källare äro de dock lika väl placerade. Ej förrän efter sex veckor böra de drivas. Om man efter professor Lindmans råd börjar drifningen redan en månad efter planteringen, blir resultatet efter all sannolikhet blad utan blommor; för kort tid har då anslagits åt rotbildningen — drifningens allra förnämsta villkor.

Men syftet med "Vi och våra blommor" är ej i främsta rummet att meddela undervisning. Sådan kan man få ur andra böcker, ehuru vår svenska blomsterlitteratur är föga rik. Professor Lindman ställer sin uppgift högre: att väcka och egga den ännu endast halfvakna blomsterhågen hos den svenska allmänheten. Och det är själfallet kvinnorna, som framförallt böra lystra till hans marning, kvinnorna, som ofta ha de starkaste skönhetskraften och därtill äro mest knutna vid hemmet. Det skulle ju kunna invändas, att de kvinnor äro jämförelsevis få, som ha råd att köpa ett så dyrbart verk: fullt färdigt

kommer det ju att gå till 48 kronor. Må så vara, att blott de förmögnare kunna göra det, men det är just dessa som i främsta rummet böra väckas. Ty om blomsterodlingen uppskattas och idkas i de tongifvande kretsarna, sprider sig intresset snart nog genom alla samhällslager, och billigare blomsterböcker komma då nog också till stånd. Men så länge de öfre samhällslagren sakna förståelse för denna konststart kan man ej begära, att den skall aktas och älskas af allt Sveriges folk. Och det skall den! Framåt skola vi mot det mål, dit vårt folklynne ännu så länge blott halft medvetet sträfvar. Vårt land skall bli ett trädgårdsland, vårt folk ett blomsterdyrkande folk.

Att en vetenskapsman så ställer sitt arbete i hemmets och estetikens tjänst är en högst ovanlig företeelse. Professor Lindman har brutit med den stereotyperade för att ej säga yverborna dogmatism, som sannerligen icke är bildningens kriterium, och visar härigenom blott i förhöjd grad vidsyntheten i sin blick och djupet i sina kunskaper. Första häftet af "Vi och våra blommor" är en smattrande fanfar, så full af rytm och harmoni att den ej kan förklunga ohörd i vår estetiska tid med sin egnahemslösen. På de följande väntar man med tacksamhet och iiver.

Ellen Nordenstreng.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarata alla intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Från allmänheten.

Högerkvinnornas utbrytning.

Det har säkerligen förundrat mången, som följt med senaste tidens händelser inom vår rösträttsrörelse, att en del af de högerkvinnor, som funnit sig föranledda till en utbrytning ur organisationen, gjort detta på ett sådant sätt och opåtaladt fått göra det. De ha enligt egen utsago känt "misstämning", "harm" ja t. o. m. "sorg" öfver Centralstyrelsens beslut af den 20 juni, och deras finkänslighet har varit på det smärtsammaste berörd. Men denna finkänslighet har inte räckt till, när det gällt för dem att draga sig ur organisationen. Då ha de utan att blinka tillställt de dagliga tidningarna meddelanden, hvari skälen för deras utbrytning angifvits, och dem ha de undertecknat med sina mer eller mindre kän-

da namn. Att de härigenom gifvet skulle skada den sak, som de fordom själfva uppriktigt — det får man väl anta åtminstone — arbetat för, borde denna finkänslighet också ha sagt dem.

Man är icke berättigad tro, att deras handlingsätt varit förestafvad af uppenbart skadebegär, men nog liknar det bra mycket en oerhörd tanklöshet och — ett oerhördt uppskattande af det egna jaget! Den glupskhet, med hvilken högerpressen kastade sig öfver allt hithörande, bevisar bäst hvilken vikt man i själfva verket på det hållet tillmätt dessa offentliga förklaringar. Hela saken blåstes ju upp till dimensioner, hvilka de oppone- rande själfva måhända skulle velat se litet mindre! Och vår rösträttsrörelse förlorade kanske genom deras sätt att gå till väga flera proselyter än vi kunna föreställa oss, ty det finns som bekant handlingar, hvilka verka suggererande på svaga viljor.

Att högerkvinnornas ställning genom beslutet ifråga blef svår, ja, för somliga ohållbar, lär ingen kunna förneka. Och man kan lätt tänka sig fall, då några af dem genom omgifningens tryck eller genom sin rent personliga, beroende ställning i samhället sett sig tvingade att utgå ur organisationen. Men det hade sannerligen inte behöft ske under pukor och trumpeter!

Det enda som med fog kan invändas mot Centralstyrelsens beslut är enligt min ringa mening, att det är byggdt på förutsättningar, som i mycket ringa grad förefinnas. Hvarmed kunna vi "understödja" vänstern? Röster ha vi inga, penningemedel inte heller. Högst få kvinnor äro, beklagligt nog, medlemmar af vänsterorganisationerna, och någon press ha vi icke till vårt förfogande. Att vi uppträda och tala för kvinnlig rösträtt på vänsterns valmöten kan väl näppeligen sägas ha till syfte att understödja partiet. Återstår så endast den personliga påverkningen. Jag tror, uppriktigt sagdt, att dess resultat i de flesta fall blir lika med + — 0, ty de valmän, som gå att välja andra riksdagsmän än dem, som uppsatts af deras eget parti, endast därför att de kullpratats af kvinnliga anförvanter, äro utan tvifvel lätt räknade.

Det frågas "hvad Centralstyrelsen i stället skulle ha gjort?" Ja, om man nu skall komma med onödiga förslag i den riktningen, så undras mig om det måhända icke hade varit taktiskt klokare — och knappast oärligt — om Centralstyrelsen nu skött valrörelsen ungefär som för tre år sedan, d. v. s. sändt kvinnliga talare till vänstermötena men låtit högermötena — där de ändå setts med tämligen oblida ögon! — denna gång vara i fred.

E. A.

Prenumeration å DAGNY sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af STINA QUINT utkommer 1911 i sin tjugonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, half år 90 öre.

**GYNNA DAGNYS
ANNONSÖRER!**

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af:

Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till Regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906.....	—: 50
" II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex., utgången)	6:—
" III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt	—: 50
" IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor	—: 10
" V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt	—: 40
" VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 25
" VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland	—: 40
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn.....	—: 10
Elin Wahlquist: Partipolitiken och kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 03
Ann Margret Holmgren: Mor Karin.....	—: 03
Sigrid Kruse: Grannarna	—: 02
Nancy Svanberg: Goda kamrater	—: 03
H. E. Hallberg: Kvinnan i hemmet och samhället	—: 05
Kortfattad ledning för kvinnornas deltagande i de kommunala valen (pr 100 ex.)	—: 68
Sigrid Kruse: Nykterhetsfrågan och kvinnornas rösträtt (pr 100 ex.)	—: 90
Hur kunna gifta kvinnor förvärfva kommunala rättigheter? (pr 100 ex.).....	—: 60
Utdrag ur riksdagens protokoll.....	—: 02
Festskrift utgifven med anledning af Ann Margret Holmgrens 60-årsdag	—: 75
Tidningen Rösträtt för kvinnor.....	—: 10

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt	—: 05
" 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?	—: 10
" 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?.....	—: 10
" 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt	—: 10
" 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? (utgången)	—: 05
" 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen	—: 10
" 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan	—: 15
" 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen	—: 05
" 9, Sofi Lindstedt: Hvarför böra religiöst öfvertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen	—: 05
Minneslista (5:te uppl.)	—: 05

Diverse rösträttslitteratur:

Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning.....	—: 60
Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen	—: 45
Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre	—: 25
Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt.....	—: 25
Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt	—: 25
Karl M. Lindh: Kvinnornas rösträttskraf.....	—: —
Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter	—: 15

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvideras från Landsföreningens för Kvinnans Politiska Rösträtt expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—4 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen n:ris 1—9 lämnas 25 proc. rabatt.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i
Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr nm.)

Handarbetslärarinna

med mycket goda betyg önskar plats till kommande läsår. Benäget svar till "Handarbetslärarinna", Sundsvallspostens exp., Sundsvall.

Ung flicka,

som genomgått 8-klassigt läroverk och ett år haft plats som guvernant, önskar plats att undervisa en eller två elever i vauliga skolämnen o. språk, samt är dessutom villig hjälpa till i hushållet. Svar märkt »G. L.», Hedemora.

Ung värmländska,

som genomgått 8-klassigt läroverk, samt två kurser hos Handarbetets Vänner, söker plats på större herrgård eller i en treflig familj. Den sökande är äfven något kunnig i matlagning och linnesömnad. Svar till "Hösten 1911", Kristinehamn, p. r.

Kartritning.

Plats eller hemarbete önskas. Svar till »Bethlisa», S. Gumælii Annonssbyrå, Göteborg.

Flicka,

med fina betyg från Hulda Lundins slöjdseminarium och Brunssons konstväfnadsskola, önskar snarast möjligt plats i skola eller hem. Tacksam för svar till "20 år", Arvika p. r.

Ung, frisk,

mycket musikalisk flicka med godt och jämnt lynne, som genomgått 8-klass läroverk (samma kompetens som Statens Normalskola) och åt-njutit god musikundervisning, söker till läsåret plats som lärarinna i familj. Uppfostrad i godt, ordentligt hem på landet är hon icke ovan vid husliga sysslor och gärna villig däri deltaga. Någon lön önskas. Goda rek. finnas. Tacksam för svar under adr. »Elsa», Uddebo.

Skicklig maskinskrifverska,

språkkunnig, söker plats. Svar märkt »H. 78 81», Gumælii Annonssbyrå, Malmö.

Handarbetslärarinna

med mycket goda betyg önskar plats till kommande läsår. Benäget svar till "Handarbetslärarinna", Sundsvallspostens exp., Sundsvall.

Småskollärarinna

med goda tjänstgöringsbetyg från mindre folkskola och folkskola önskar plats snarast möjligt, ordinarie eller vikarie. Svar till "Oviss", Svensk Läraretidnings exp., Stockholm f. v. b.

Bildad, stadgad, arbetsvan flicka

önskar till hösten plats i barnlös familj i Stockholm att på egen hand sköta hushållet. Är kunnig i matlagning, bakt. och alla inom hemmet förekommande göromål. Önskar anses som familjemedlem. Svar till "God lön", Motala p. r.

Lärarinna.

Ung flicka, som genomgått 8-kl läroverk, önskar plats att undervisa barn å lägre och mellanstadiet. Svar till "Musikalisk", Norrköping p. r.

Lärarinna,

undervisningsvan i skolämnen, språk o. musik, söker plats. Goda betyg. Svar "Gladlynt-Barnkär", Sv. Telegrambyrå, Stockholm, f. v. b.

LEDIGA PLATSER.**Vid Sunne högre folkskola**

skall för nästkommande läsår, som börjar den 1 oktober, anställas en e. o. lärarinna (eller lärare) med undervisningsskyldighet i bl. a. engelska.

Lön 1.200 kronor samt fri bostad och vedbrand eller ersättning därför med 150 kr.

Ansökning jämte betygsafskrifter bör före den 8 nästa september insändas till Styrelsen för Sunne högre folkskola.

Sunne den 12 augusti 1911.

Å styrelsens vägnar:

Vitalis Svensson. Harald Björkblom.

Guvernant

sökes till familj på landet nära Stockholm för att läsa upp en flicka till 6:e klassen, ej musik. Sv. t. »W. H.» p. r. Tumba.

Slöjdlärarinnor.

Platsen som föreståndarinna för Slöjdförbundet vid Kvinn. Slöjd- och hushållsskolan i Tollarp (Skåne) är ledig att sökas senast den 1:sta sept. 1911. Sökande bör vara praktisk och speciellt värlärlarinna samt för öfrigt besitta egenskaper för utövande af ledningen vid skolan. Lön 670 kr. jämte bostad. Kursen 8 mån. Platsen tillträdes 1:sta nästk. november. Tollarp i juli 1911.

STYRELSEN.

Undervisningsvan, frisk, barnkär, elementarbildad flicka önskas till 1 okt. att med 9-årig flicka läsa flickskolans 3:dje förberedande kurs, hjälpa till med sömnad och dylikt samt om möjligt gifva de första grunderna i pianospelning. Svar med betyg, ålder, lönepret. till "Läkarefamilj", Borgholm p. r.

BOKFÖRINGSVAN FLICKA,

helst kunnig i tyska, maskinskrifning och stenografi samt villig att något deltaga i hushåll erhåller plats genast eller 1 sept. Betygsafskrift, ref. och foto. under adr. »Exportaffär i landsorten», Nordiska Annonssbyrå, Göteborg.

Lärarinna

får plats instundande hösttermin vid Solbacka enskilda läroverk att undervisa i realskolans lägre klasser. Lön 500 kronor och allt fritt. Ansökningar jämte betyg ställas till skolans styrelse och insändas till föreståndaren, fil. kand. Jean Berglund, Stjärnhof.

Kvinnlig korrespondent

fullt hemmastadd i engelska och tyska språken, stenografi samt äfven med vana uti öfriga kontorsgöromål, erhåller plats genast eller senast 1 September vid bruk i Dalarne. Anmälan jämte betygsafskrifter torde insändas till märke "Korrespondent 1/9 1911" under adr. S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm, f. v. b.

I följd af lärarinnsans sjukdom önskas 1 sept. en undervisningsvan helst äldre, frisk, enkel, intresserad, musikalisk lärarinna med kompetens för 3:e kl. elementarläroverk, för 2 barn, 10 och 11 år. Svar med lönepret., betyg, ålder, foto. till »Fru S. J.», Skedevid, Fornåsa.

Lärarinna, frisk, anspråkslös, önskas 1:a eller senast 15:e sept. att läsa vanl. skolämnen o. språk med 4 barn i ålder 8-12 år, till enkel, god familj i Ängermanland. Den som är villig deltaga i husliga göromål äger företäde. Frisk o. härlig natur vid Ängermanälven. Lön 200 kr. pr år. Svar med betygsafskrift o. foto. till »Gödt hem», Sandslån, p. r.

GYNNA ALLTID DAGNYS

ANNONSÖRER!

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-

Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

4 | 1 | 0
2 | 0

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns utsökta **PARFYMER**, eleganta damers förtjusning.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

— Vid —

Professor Unmans Institut

börjar 2 Okt. ny (ett-årig) kurs i *Massage*
och *Sjukgymnastik*. Begär prospekt.

Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

HERM. HAMNQVIST

Kungl. Hoffotograf.

Biblioteksg. 11, Stockholm.

1 dussin kabinettsfotografier, matt
papper, 12 kronor.

Lektioner i Linnésömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling.

Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR,

Sibylleg. 36, Hörnet af Karlavägen.
R. T. 3530. A. T. 21004.

Astrid Wittborn

Manicure, Pedicure,

Hygienisk ansiktsbehandling.

BRAHEGAT. 6, 2 tr. R. T. 12359. A. 19716

OBS.! Fredrika OBS.!

Bremer-Förbundet.

Å Fredrika Bremer-Förbundet
finnas anmälda lektionsgivare, in-
och utländska, hushållsbiträden af
olika slag, barnfröknar, kontorsbi-
träden, gymnaster m. m.

Mottagningstid kl. 12—4.

Adr. Drottninggatan 54, Stock-
holm.

Allm. tel. 48 16. Riks tel. 27 62.

Nya läroböcker.

LINEARRITNING

för folkskolan och fortsättningsskolan av
K. A. Hallander. Pris: 60 öre.

SVERIGES HISTORIA

för folkskolan av *Olof Rosenborg*. 270
sid. Illustrerad. Pris: kart. 80 öre.
En bok för alla skolformer.

GEOMETRI

av *Hans Danielson*.
Den större med 181 bilder, 75 öre.
Den mindre med 137 bilder, 35 öre.

P. Palmquists Aktiebolag.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgat. 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Sju praktiga äfventyrsböcker för barn o. ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom.
Fritt efter Jules Verne af *Alfred Smedberg*. 352 sidor med 47 illustrationer af *Karl Aspellin*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning
af *Hugo Gyllander*. 259 sidor. Med 45 illustrationer af *Ingeborg Uddén*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling
sagor af
Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn
och ungdom. Fritt
efter Jules Verne af *Alfred Smedberg*. 312 sidor, 44 illustrationer af *Brita Ellström*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och
ungdom af *Marie Lou-Charles G. Gordons* lif och stordåd, *Ise Gagner*. 304 sidor, 33 illustrationer af *Edv. Berggren*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn
och ungdom. Bear-
betning efter *Kapten Marryat* af *Anna Gustafsson*. 296 sidor. 39
illustr. af *Nils Larsson*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och
berättelser
af *Harald Östenson*. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre
Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

STOCKHOLMS MUSIK-INSTITUT

Brahegatan 7 B. ö. g. III. Allm. Tel. 115 96

Höstterminen börjar den 15 sept. Anmälningstid den 13 och 14
september kl. 1/2 1—1/2 3 samt 1/2 6—1/2 7 e. m. Efter den 15 september
anmälnings- och mottagningstid måndagar och torsdagar kl. 1/2 2—1/2 3.
Prospekt tillhandahålles.

Sigrid Cartheim-Gyllensköld.

ANNONSERA I DAGNY.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Anna Hierta-Retzius 70 år. Af *Maria Cederschiöld*.

Flickskolemötet i Falun.

Ur Sophiahemmets historia och arbete. Af *F. E.*

Ludvig Holberg och kvinnofrågan. Af *S. Sbd.*

C. A. M. Lindman: Vi och våra blommor. Rec. af *Ellen Nordenstreng*.

Från allmänheten: Högerkvinnornas utbrytning. Af *E. A.*

Notiser.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**